



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATIRICH

HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

SUPERVIVENTS DE NADAL



Una familia privilegiada, que s' ha escapat de la matansa.

CRONICA

Avants estava en plé vigor la frasse «*Pide más que un catalán*» que 'ns tiravan en cara á cada dos per tres els que á Madrid remenan las cireras. Eram per ells uns busca-vidas incansables, mes impertinents que aquells xavalets al servey dels cegos ó dels esgarrats que al mitj del carrer y ensenyantvos lo platet de llauna, se 'us posan entre camas y no 'us deixan donar un pas, si no 'ls affluixeu la mosca.

Pero las cosas han cambiat tan radicalment, que 'ls mateixos que avants ens motejavan de pidolayres, si volen ser justos ab nosaltres, haurán de dir: —«*Dá más que un catalán.*»

De Barcelona solament ingressan tots los anys en lo ventrell públich del Tresor nacional mes de 70 milions de pessetas, ó com si diguessim la décima part del pressupost d' ingressos. La petita llenca de terreno peninsular compresa entre 'l Llobregat y 'l Besós, la cordillera del Tibi-dabo y la platja, representa la décima part d' Espanya en materia contributiva. ¡Bonica hisenda! Los que recullen el fruy-no poden pas queixarse. Si 'l resto de la nació, dit vidida en fragments de igual superficie reditués una suma igual, lo govern espanyol no sabría que ferse dels diners.

Hi ha que advertir que 'ls 70 milions y pico de pessetas que ingressan, son las que 's veuhen, las netas, las sanejadas, las que 's consignan en la contabilitat de l' Hisenda. Quedan encare las brutas, las que 's filtran, las invisibles. Però lo que á aquestas respecta, sols qui las satisfá pot saber particularment lo que li costan; pero en conjunt no hi ha medi de apreciarlas.

Bastará dir únicament que son molts los que avuy prefereixen desempenyar certs empleos á Barcelona que á la Habana.

Segons los cálculs estadístichs, basats en lo cens de població, fets per una associació catalanista, Catalunya ha contribuít al últim reemplás ab mes de 2,400 minyons dels que á dreta lley li pertocavan.

Y no obstant, las familias que poden ferho 's desdineran, y las que no disposan de trescents duros entregan als seus fills, sense que apenas cap corporació pública, Diputació ó Ajuntament, ab contadas escepcions, se prengui la pena de reclamar que se 'ns retorni l' excés de aquest costós tribut que se 'ns ha fet pagar injustament.

Tal vegada s' abstenen d' exigir que justicia 'ns siga feta, per evitar que 'ns tirin novament en cara l' antich clixé: «*Pide más que un catalán.*»

Mentres á Madrid s' han fet obras públicas de carácter municipal ab los fondos del Estat, tals com la porta del Sol y l' Hipódromo, per lo que respecta á Barcelona se segueix un sistema diametralment oposat.

Lo govern s' apodera de tot lo qu' era nostre, bastant la circumstancia de haverho ocupat mes ó menos temps per ferse'n amo. Lo Palau Real sigué en temps antich una dependencia del Concell de Cent coneguda per Pallol del Pa. L' ocupá 'l govern y al últim se 'l va pulir cobrant en bonas monedas l' import dels solars que resultaren després del incendi del Palau.

Las Dressanas construhidas pel Concell de Cent, lo govern las ocupa y ja fa temps que projecta vëndresselas. Un día necessitá la Ciutat lo terreno del Baluart de las Pussas pera obrir l' embocadura de la Gran-vía del Marqués del Duero, y no li sigué possible disposar de aquella superficie sino cubrintla ab

bitllets de Banch, que 'l ram de guerra s' embutxacá ab tot lo salero.

De la Ciutat eran las derruidas murallas de Barcelona, y l' Estat aná enagenant los magnífichs solars que resultaren del derribo, y encare gracias si á última hora, y després de grans esforços, ha cedit, com si 'ns fes un gran favor, los terrenos destinats á vía pública.

Y 'ls barceloníns hem quedat tan agrahits de que se 'ns regalés lo nostre, que hém acordat encunyar una medalla commemorativa de la generositat del govern... y de la nostra mansuetut sense exemple.

L' Estat costreja ó subvenciona la construcció de tots los Ports de la Península, excepció feta del de Barcelona. Las obras de aquest se van satisfent á expensas del mateix Comers, sobre 'l qual gravan uns drets extraordinaris, qu' encareixen considerablement las operacions mercantils. Lo Comers paga y 'l govern administra, farcint d' empleats, qu' ell nombra, las oficinas de las obras del Port. De aixó y de subjectar los menors detalls de la construcció á tots los engorros de un expedienteig enmaranyat y calmós ne diu administrar. Y seguint aquest sistema passan los anys; los drets extraordinaris van rajant qu' es un gust, y las obras prometen prolongarse fins al día del judici final.

Está clar: ¡los cataláns som tan exigents!

Ha vingut finalment la qüestió de l' Aduana. Lo despaig en l' edifici vell se fá malament y en perjudici del comers y del mateix govern. Se necessita una Aduana nova. Y ja estém á punt de ferla.

¿Qu' es una Aduana? Una gran botiga. ¿Qui l' explota? La Hisenda pública exclussivament. ¿Contra qui? Contra 'l Comers á cárrech del qual venen tots los drets. Aixó es inqüestionable.

Donchs lo govern que 'n reb tots los beneficis, dirigintse al Comers de Barcelona, li ha dit:

—¿Qué 't sembla, moltonet del méu cor, de pagarte tú mateix las estisoras ab que tinch d' esquilarte y hasta l' escorxador ahont me propono treure't la pell?

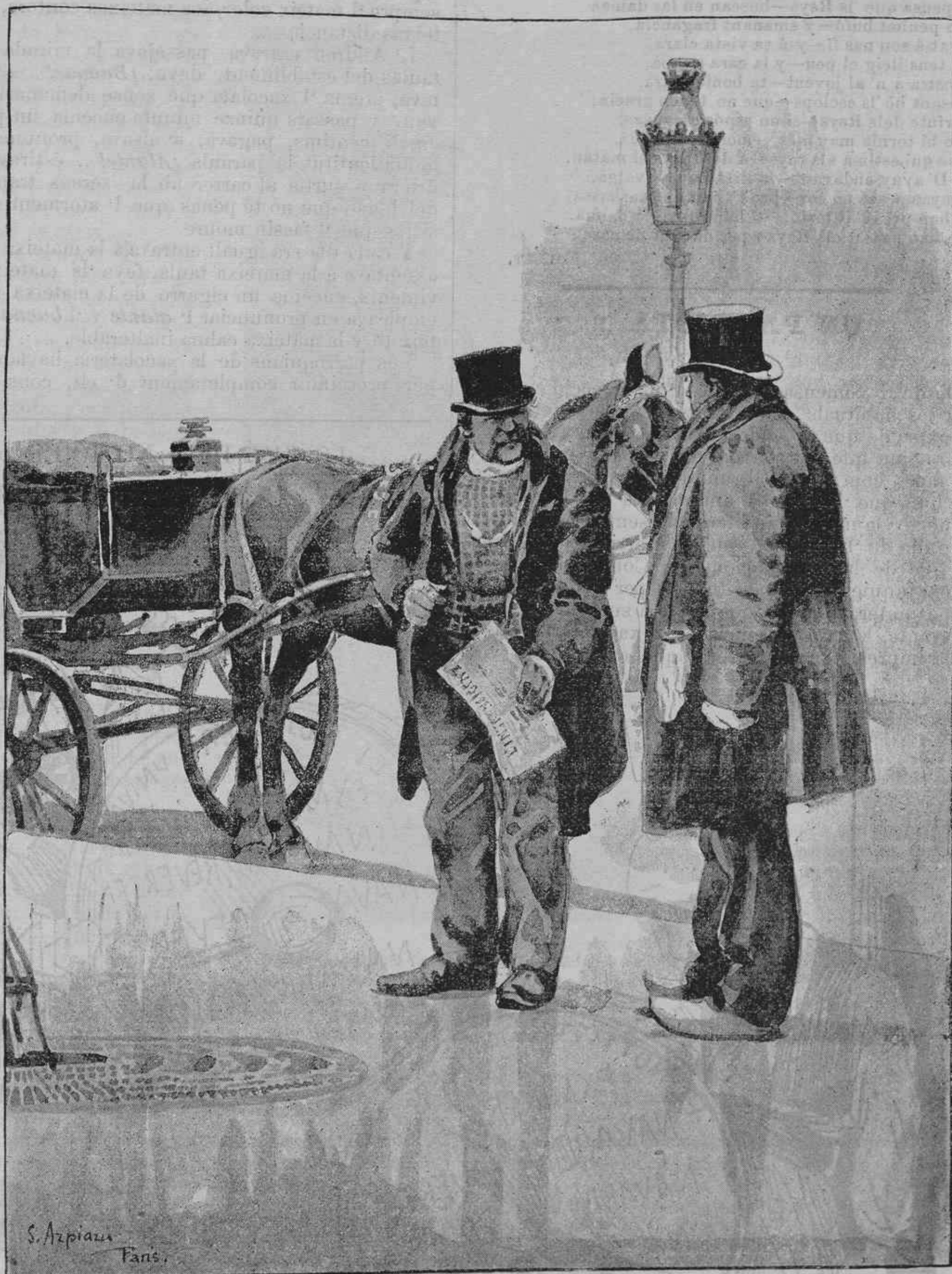
Lo manso moltonet ha acullit la proposició ab grans mostrás d' entusiasme. Lo govern li permet pagarse 'l *matadero*. Li fá 'l favor de acceptarli 'l terreno per l' emplacament del edifici y l' import total de las obras evaluadas en un milió y mitj de pessetas. Li fá la mercé de deixarli posar un nou dret á tots los bultos de mercancías que arribin á Barcelona pel Port. Y hasta li concedeix la facultat de crear una Junta de vigilancia de las obras baix la presidencia del simpatiquíssim D. Manuel Girona, de aquell mateix senyor que no fá encare tres mesos se despedía de donar consells y de prestar favors gratuits al públich. ¡Calculin si ha de ser inmens lo servey que Barcelona 's presta á sí mateixa ab la construcció de la nova Aduana, quan D. Manuel Girona s' ha dedicat á prestar á tan noble empresa las últimas energías de sos vuytanta anys cumplerts! N' hi ha perque 'ls ángels del Cel, conmoguts, empunyin lo violí y li dediquin una serenatal

Bé pot estar satisfet lo Sr. Navarro Reverter dels obsequis que se li han dispensat, al venir solemnement á colocar la primera pedra del nou edifici.

Bé pot cantar, á plens pulmóns, y alsant la copa de Champagne, las glorias del poble catalá... tan desconegut dels que fins ara l' han tatxat d' exigent y pidolayre.

La primera pedra que 's va enterrar diumenje, no es tant la de la nova Aduana, com la del monument que nosaltres mateixos erigim á la generositat del poble de Barcelona.

TIPOS PARISIENCHS (per S. AZPIAZU).



Un cotxero de punt.

A la generositat... ó bé á un' altra cosa, que podria representarse heràldicament substituhint la rata pinyada que corona l' escut de la Ciutat, per un cap de bè.

P. DEL O.

PASSANT DE LLARCH

A.....

Ja han passat els reys—per davant de casa.

Jo 'ls he vist tots tres—rodejats de patjes,
els caballs guarnits—carregats de plata,
sos vasalls detrás—ab escalas llargas.
Desde 'l finestral—jo me 'ls contemplava,
y he fixat els ulls—en ta balconada,
tafaner com soch—per veure las caras
dels Reys del Orient—remenant sabatas.
Enfront ton balcó—han mirat enlayre,
y assombrats han vist—tas gentils polacas.
de color doré,—de trenzillas blavas,
de talons garrells—y dos pams d'amplada
y els Reys s' ho han mirat— y han caygut en basca!

Si 'm vols creure á mí,—moreneta maca,
 cércat pel vehinat—el marit que 't falta;
 no hi tornis may més—á ensenyar las llanxas
 y pensa que 'ls Reys—buscan en las damas
 un peuhet bufó—y emanant fragancia,
 grat á son nas fi—y á sa vista clara.
 Si tens lleig el peu—y la cara guapa,
 mostra á n' al jovent—ta bonica cara,
 desant bè 'ls esclops—que no tenen gracia;
 y riute dels Reys—si un espós alcansas.
 No hi tornis may més,—moreneta maca,
 que qui estima als reys—á desdenys el matan,
 D'avuy endavant—la llissó que 't valga,
 creyas pescá un cor—pro t' han dat carbassa,
 t' han pres l' il·lusió,—t' han robat la calma.
 Ja han passat els Reys—per davant de casa.

FOLLET.

UN PATRIOTA (!)

Desde 'l comensament de l' insurrecció cubana, tots los habituals concurrents á la xacolatería van adonarse de que al Andreu n' hi passava alguna.

L' home que fins llavors no s' havia mirat may cap diari, com no fos algun dissapte per veure las funcions que 'ls teatros anunciavan per l' endemá, y que ab la mateixa indiferencia sentía parlar de la cayguda de 'n Sagasta, que de l' arribada del Nunci, que de las inundacions de Consuegra, estava frisós, inquiet, preocupat, mogut per l' afany contínuo d' enterarse de lo que á Cuba succehía,

Avants, la seva presencia en la xacolatería causava la impressió monótona d' aquellas cretonas vul-

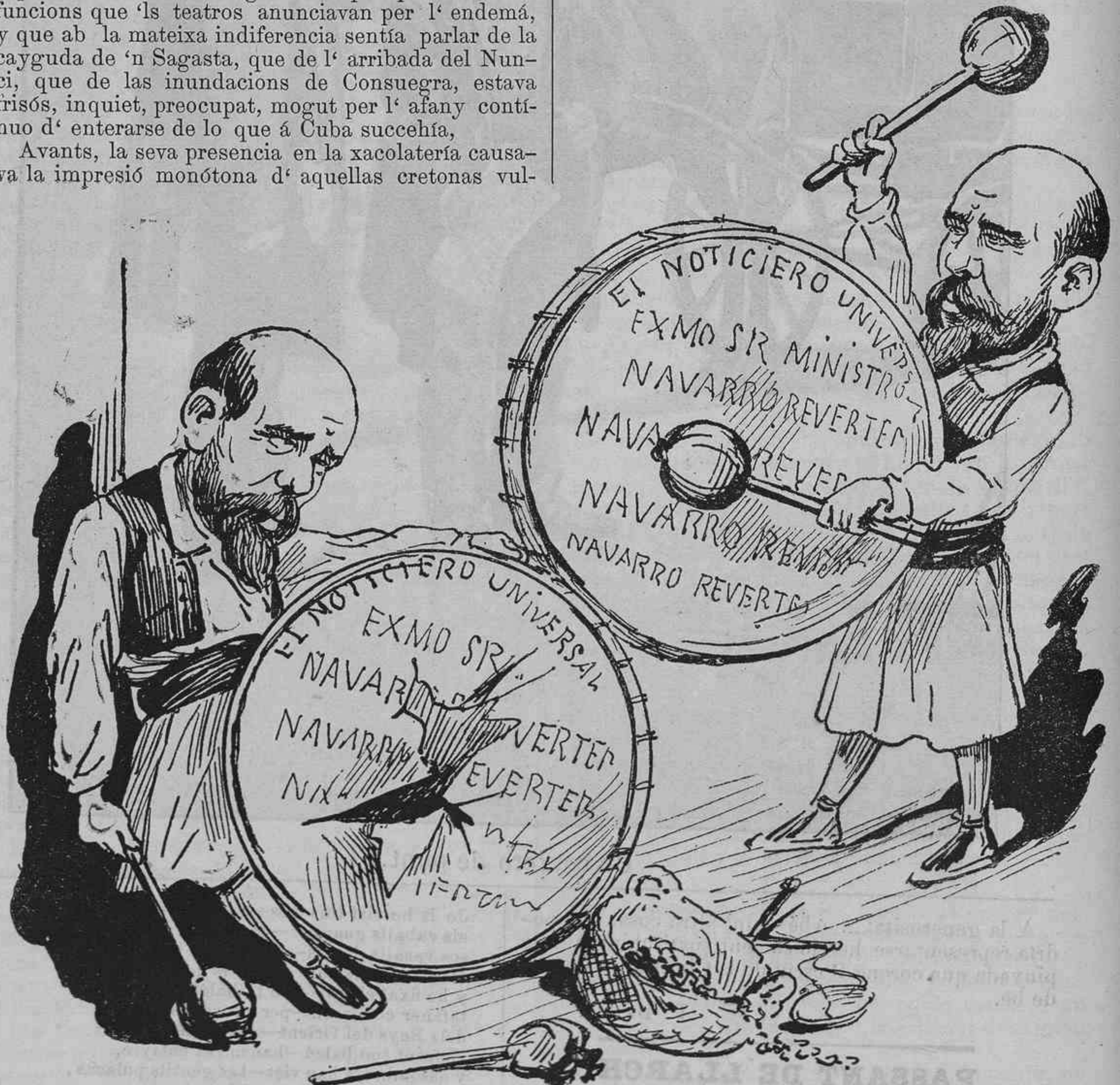
gars, en las quals una petita mostra, un insignificant detall d' ornamentació se repeteix y torna á repetir-se hasta l' infinit; sempre 'l mateix dibuix, sempre 'l mateix color, ios mateixos contors, las mateixas distancias...

L' Andreu entrava, passejava la mirada per las taulas del establiment, deya: ¡Buenas!... s' assentava, prenia 'l xacolata que sense demanarlo li duyan, y passats quinze minuts encenia un puro de cinch céntims, pagava, s' alsava, pronunciava ab molta lentitut la paraula ¡Alante!... estirava la vidriera y surtía al carrer ab la serena tranquilitat del home que no té penas que l' atormentin ni desitjos que 'l fassin moure.

Y cada día era igual: entrava á la mateixa hora, s' assentava á la mateixa taula, feya 'ls mateixos moviments, encenia un cigarro de la mateixa mena, y empleava en pronunciar l' *alante* y 'l *buenas* lo mateix tó y la mateixa calma inalterable.

Los parroquians de la xacolatería havían acabat per prescindir completament d' ell, considerantlo

LO CHÉ DEL «NOTICIERO»



¡Bom! ¡bom!... Ab tant entussiasme lo seu trasto ha repicat,

que 'l bombo ha quedat á trossos y ell casi bé reventat.

A BORDO

més que un home, un objecte de la botiga, un trasto inanimat, pel istil d' un quadro de la paret ó un aparato de gas, sense 'l qual l' establiment els hauria semblat incomplet.

—Es un tros de carn cristiana—deyan de vegades mirantlo y arronsant las espatllas:—no té pena ni gloria. Deixeu-lo estar... que fumi de gust.—

Pero la guerra de Cuba, á manera de descarga eléctrica sobre un cos amodorrat, galvanisá á l' Andreu, convertintlo en un altre home, més ben dit, fentlo ser home per primera vegada, y comunicant als seus ulls y á la seva llengua una vivesa de que may ningú l' havia cregut capás.

Tan bon punt entrava en la xacolateria, després del ¡Buenas! de reglament, la seva pregunta era cada dematí la mateixa:

—¿Qué hi ha de Cuba avuy?

Los concurrents, no sabían avenirse d' aquella transformació tan inesperada, s' apresuravan á posarlo al corrent de las novetats del día.

—Bonas noticias, Andreu: á n' en Maceo li han picat las crestas de valent.

—¿Ah; sí?—feya l' home ab la cara iluminada per la satisfacció:—¿que ho porta 'l diari?

—Si senyor; miri.

L' Andreu agafava 'l paper que qualsevol parroquí li allargava y 's posava á llegir afanyós y adelerat las noticias que acabavan d' anticiparli.

Llegía en veu alta, tremolós, emocionat, com si en aquelles ratllas s' hi enclogués lo seu porvenir, la seva existencia. Tots los parroquians l' escoltavan mirantse silenciosament los uns als altres y fentse mútuament senyas que denotavan la seva admiració.

—«La columna del general Suarez ha alcanzado á Maceo cerca de Cienfuegos...»

—¡Fort!—deya l' Andreu; interrompentse en la lectura:—¡fort!

Y continuava llegint:

—«A pesar de las habilidades puestas en juego por los insurrectos para evitar el combate, se han visto obligados á aceptarlo, habiendo sido batidos completamente, con pérdida de muchos hombres y no pocos pertrechos.»

—¡Aixís!—tornava á dir l' Andreu, calent d' entusiasme:—¡que 'ls trinxin, que 'ls aplastin! ¡No n' han de deixar ni un!...—

Acabada la lectura dels *partes*, la conversa sobre la guerra de Cuba, 's feya general, y ningú mostrava tant interés com l' Andreu, en enterarsé de tots los incidents de la lluyta, ni tant calor en desitjar



No sols no la marejan las onadas,
sino que, al revés,
ella es la que mareja de vegadas
á molts passatjés.

la próxima y complerta victoria dels espanyols.

—Veyám si demá—deya al anársen—hi haurá encare més bonas noticias que avuy... ¡Ojalá 'ns participessin que ja está tot llest y arreglat!... En fi, per ara sembla que va bé... ¡Alante!—

Estirava la vidriera y se 'n anava al carrer xuclant obstinadament lo seu habitual cigarro de cinch céntims.

Quan era fora, 'ls parroquians qu' encare quedavan á la xacolateria no tenían prou paraulas pera ponderar l' admiració que 'l cambi operat en l' Andreu els causava.

Tots deyan lo mateix:

—¿Es possible que aquest sigui aquell home que avants hauria vist enfonsarse mitj' Espanya sense que en lo seu front s' hi hagués dibuixat la mes per tita arruga? ¿Aquest es aquell mateix Andreu, pequi fins ara tant alegre era un bateig com un enterro y tan lamentable 'l naufragi d' un crucero com la cayguda d' una gota de xocolate sobre 'ls seus pantalons?—

Lo cambi era inexplicable. Los habituals concurrents al establiment no hi trobavan solució racional y lógica: tots los seus cálculs, totas las sevas conjeturas acabavan de la mateixa manera:

—Es una cosa estranya incomprendible...—

Tant va obsessionarlos

aquesta estranyesa, que un día no poguent ja aguantar més lo pes de la seva admiració ó l' empenta de la curiositat—que de tot hi havia un poch—van determinar demanar l' explicació del enigma al únich que podia donarla; al mateix Andreu.

—¿Sab—va comensar á dirli un d' ells, després de l' acostumada conversa sobre la guerra de Cuba—sab qu' es molt raro l' interés ab que vosté 's mira aquesta qüestió?—

L' Andreu va plantarli la vista á la cara ab candorosa expressió de sorpresa.

—¡Molt raro! ¿per qué?

—Per... ¿que hi té interessos vosté á Cuba?

—No.

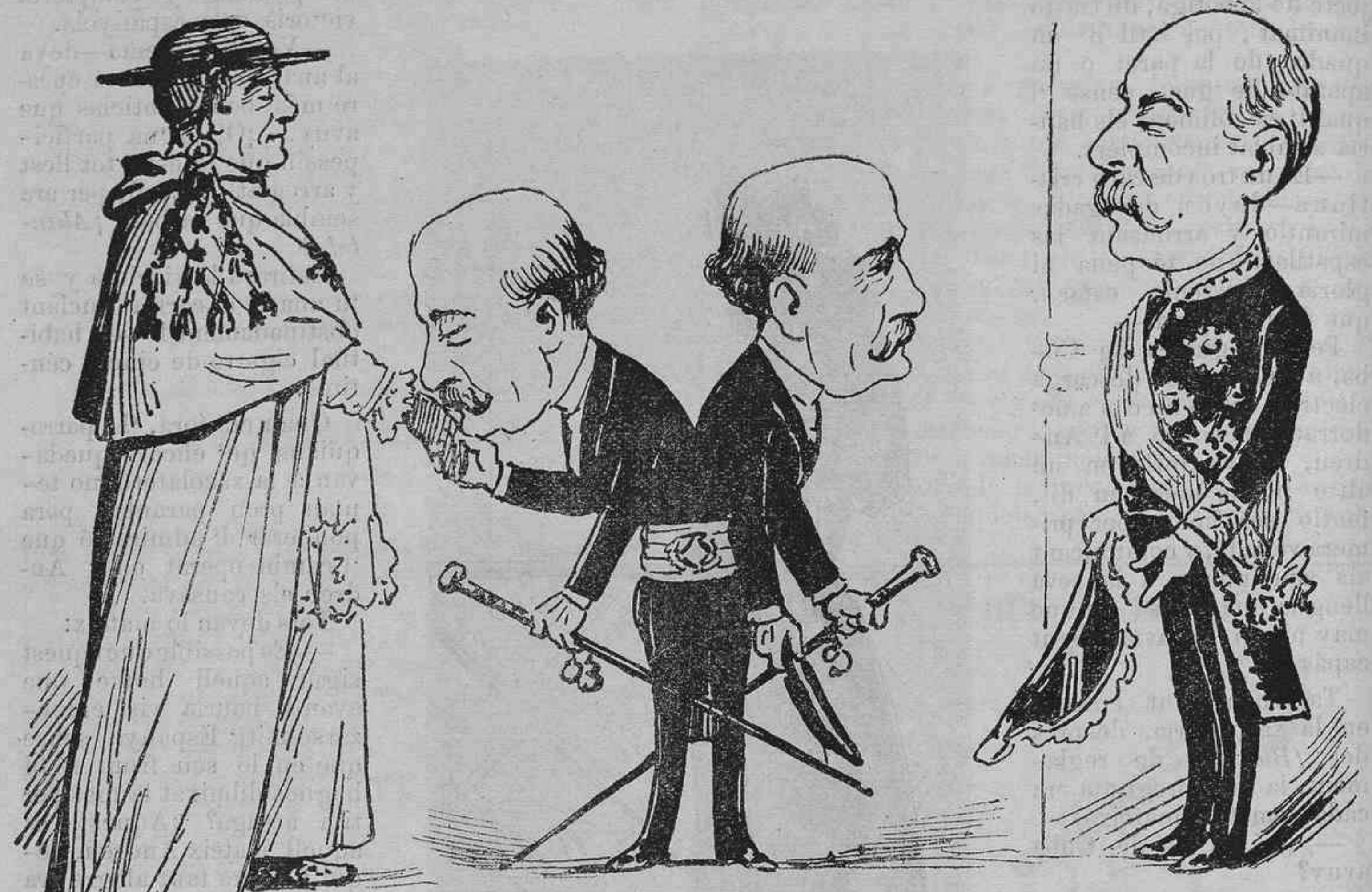
—¿Que hi ha algún parent seu á la guerra?

—Tampoch.

—Y donchs ¿vol dir qu' en tot aixó 'l mou l' amor á la patria?

—¡L' amor al tabaco!—va exclamar l' Andreu, posantse tranquilament á riure.

Y ab la major naturalitat digué tot lo que passava. L' home tenia entés que si 'ls insurrectes arribessin á triuñar y ferse amos de l' isla, los espanyols no podríam fumar may més, porque—deya ell



—Lo Cardenal per allà
la ministre per aquí...

Si aixó havia de durá
no ho podria resistí.

—«el tabaco vé de l' Habana y 'ls cubans, per venjansa, no 'n deixarian venir gens.»

Al sentir semblant desatino, los que van posarse á riure van sé 'ls altres.

—¡Pobre Andreu!—murmuraren tots:—¡si qu' está atrassat de noticias!

Y un d' ells li explicá que 'l tabaco que 's fuma á Espanya, «especialment los puros de cinch céntims», ni ha vist may l' isla de Cuba, ni té altra procedencia que las *vegas* del Kentucky y la Virginia.

—¡Es lo rebuig!—va anyadir—¡la purria que la gent dels Estats-Units no 's vol fumar!

L' Andreu tancá 'ls ulls com si la veritat que acabava d' escoltar li ferís la vista, y feu una mueca en la qual se dibuixava 'l pesar que sentia per haverse amohinat inútilment.

Desde aquell día may més ha preguntat res de la guerra de Cuba.

¡Buenas!... ¡Alante!... y res més.

A. MARCH.

LAS SABATAS AL BALCÓ

SONET

dedicat á SS. MM. los reys Melcior, Gaspar y Baltasar.

Encar que sols es propi dels infants,
dirigirvos escrits en 'quests moments,
crech que, un cop sapiguts los meus intents,
ab mi sabréu mostrarvos tolerants.

En un balcó, d' allí 'ls vols dels Encants
veuréu unas sabatas molt decents;

y creguéu que no us ha de costar gens
d' endavinar, al punt, quins son mos plans.

No hi vull llaminaduras, ni bons vins,
ni guitarras, xiulets, ni acordeons,
ni llibres recreatius, ni redolins;

qu' avuy ja no estich jo per tals cansons.
Res d' aixó; mos desitjos son distints:
¡poseumhi mitjas solas y talons!

Ego Sum.

LO COLEGI DE METJES

En l' anfiteatro de la facultat de Medicina de Barcelona, fundada per Carlos III, qual reynat conta, entre altres títuls de gloria, la expulsió del jesuitas de la nostra patria, 's reuniren en sessió lo día 23 y 30 del passat Desembre, un número de metjes dels que constituheixen lo Colegi médech de Barcelona, mes que per ocupar-se de assumptos professionals pera prestar servil homenatge als jesuitas que, expulsats de Fransa, tornan á dominar la nostra terra órfana de homes com Carlos III.

¡Si aquest monarca hagués ressucitat en aquell moment de profanació histórica, pobres esculapis!

L' antich anfiteatro presidit per lo busto de marmol del gran Virgili; teatro de tantas glorias y grandiosos traballs anatómichs; qual cátedra han ocupat tantas celebritats difundint la ciencia pura, despullada de artificis externs, siguin protestans, católichs ó mahometans; aquella tarima tan venerable, sigué ocupada per la mesa del colegi de metjes quals dignes personalitats no recordant la historia d' aquell lloch respectable, varen humillar á la classe mé dica inspirant un acort ilegal, fent servir de pantalla á la religió, los uns per ostentarla fent pública manifes-

tació de sumissió catòlica y aixís escalar sitis que per arribarhi 's necessita l' *execuatur* clerical; altres varen prestar-se á tal comedia, perque necessitaven reforçar los medis per entrar á la menjadora municipal y la gran massa de indiferents per demostrar hasta la evidencia que mereixen lo govern que tenen y que com criatures es deixan manejar á gust del que tingui una mica de barra per cridar.

Deixar passar una ilegalitat tan grossa com la dels *funerals* justifica qualsevol altra etzegallada perque ja no governan als colegiats los Estatuts y Reglament, sino que governa 'l capritxo del President apoyat per camarillas qu' explotan la bona fé mansa de la major part dels paganos.

Hi ha que seguir las corrents, digué qui devía callarho: aixís s' explica que sols los osats medrin á costa de la propia y ajena dignitat.

Si la classe mèdica sapigués compendre que serveix moltes vegadas sols de comparseria per fer lo joch á fins particulars, ja no hi hauria qui tingués la barra de exposarse á certs atreviments professionals y científichs; pero coneixen la mansuetut dels mes y la explotan. La culpa no es dels explotadors sino dels explotats.

Nosaltres contém entre 'ls culpables amichs de debó y som los primers en lamentar que alguns d' ells hagan cedit sens dar á la cosa la importancia que realment té. Es un cop d' Estat mal empleat y jo que soch amich del Pavia del colegi de metjes, ans que tot soch amant de la justicia y de la legalitat; y jamay las simpatias de l' amiat me farán ser adulador ni desconeixer los interessos capitals del colegi de metjes de Barcelona compromesos per qui te obligació de guardarlos.

En aquest punt som independents y no podém permetre hagi passat desaparebut un atach al dret escrit.

La junta de govern del Colegi de metjes de Barcelona no devía permetre 's faltés tan gravement á la serietat d' ella mateixa.

DR. MANXIULA.

ENGRUNAS

Jo may faré res gran, ma ben aymada;
no tinch lo cor sencé.
Esbadallat pel cop que vas donarli
s' engruna lentament.

Jo prou sento, com quan sencé 'l tenia,
d' Amor los sentiments,
y l' ánima s' esplaya y se remonta
igual qu' en altre temps.
Peró el cor va esgrunantse nit y día,
lentament, lentament,
y s' abat, está trist, sufreix y plora....
y 's mor d' anyorament.

II

Digne d' enveja es
qui sab viure sens dona y sens dinés.

III

Dins mon pit hi ha una campana
que día y nit toca á morts!....
T' hi vull fer viure, ayma mfa,
perque cámbihis son trist só.

Y al fi hi vius; mes la campana
sempre, sempre toca á morts!....
Sens tú, perque no puch viure,
y si ab tú, perquè no 'm vols.

A. JULIÁ POUS.

A CAL MEMORIALISTA



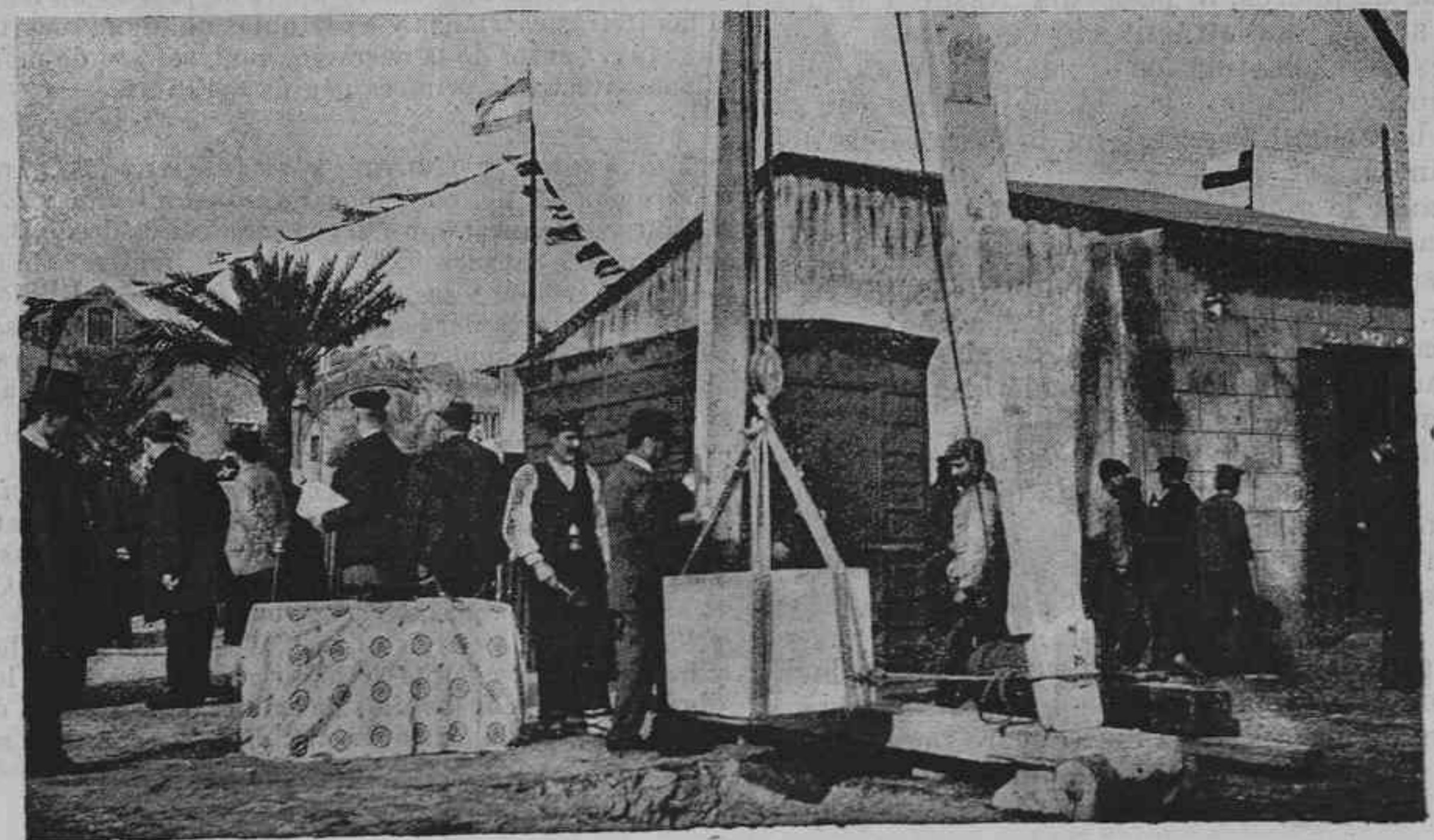
— «Adios.... Aquí t' envío mil maliones de besos....»
— Miri que ab tants petons, la carta pesarà massa....
— No hi fa res; ja hi posarém dos sellos.

ENTRE CRIADAS



— ¿Qué tal los nous amos?
— Malament: la senyora molt curta de quartos.... y 'l se-
nyor molt llarch de dits.

La nova aduana de Barcelona. Inauguració oficial de las obras



1. Arribada del ministre d' Hisenda al passeig de Colón.—2. La comitiva episcopal.—3. Lo clos de la festa.—4. La primera pedra, moments antes de ser colocada.

Intantànea RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.

A CAN GARLANDA

Corrin el món de l' un cantó fins al altre; regirin totas las capitals d' Europa y d' América... Si troban en lloch una població tan divertida y desballestada com Barcelona, 'm deixo tallá 'l cap, qu' es una prenda que me l' estimo molt y que de debó 'm faria falta.

A Barcelona tenim de tot—municipalment parlant:—ens gastém quartos per tot, ho subvencioném tot... y en realitat no tenim res.

Aixís com al costat de cada veneno hi ha la seva triaca, cada servey, cada organisme barceloní porta aparellada la séva inutilitat ó la séva anulació.

Es una contínua operació de restar, quals resultats son sempre 'l mateix: zero.

La llista de las *cosas* que tenim es llarga, molt llarga; pero com la llista dels *peros* que l' acompanyan té exactament la mateixa llargaria, al cap de vall venim á quedar com si las tals cosas no existissin.

Vajan apuntant... y restant:

Tenim una infinitat de banderas, procedents de la famosa moixanga del centenari.

Pero quan las necessitem, resulta que las tenen al poble A, ó al poble B, ó al poble C, ó á tots los pobles del alfabet.

Paguém una banda municipal, ab l' idea de que de tant en tant ens toqui alguna cosa y 'ns recrehi 'ls nostres oïdos.

Pero moltes vegadas, quan la volém fer servir, ens trobém ab que la nostra banda es á tocar á Viladecaballs ó á la Pobla de la Macarulla, ó la ratlla de Fransa.

Mantenim una infinitat de municipals muntats, pagant la teca als *ginetes* y als animals las garrofas, y 'ls mantenim perque vigilin la part despoblada del ensanxe y posin lo peu á rotllo als baylets que fan pedradas....

Pero quan demaném auxili als municipals de caball, averigüém que son á la Seu d' Urgell á la vanguardia d' uns quants regidors que han anat á passarhi una temporadeta.

Hem organissat y 'ns hem gastat un ull de la cara pera sostenir un Assilo de pobres, á fi d' albergar á aquestas bandadas d' infelissos que corran pels carrers...

Pero cada vegada que surtím de casa trobém los carrers plens de pobres, á pesar del Assilo y de las quantiosas sumas que la institució 'ns costa.

Segons está resolt, tots los dimars l' Ajuntament ha de celebrar sessió pública, al objecte de que 'l bon poble barceloní s' enteri de la marxa dels negocis comunals.

Pero al anar la gent al saló destinat á aquest curiós espectacle, 's troba ab freqüencia ab que no pot celebrar sessió per no haverse reunit prou número de regidors.

En los carrers hi ha una placa de marmol ó una senya pintada que indica la direcció que 'ls carros y cotxes han de seguir.

Pero, fent cas omís de las placas y las senyas, los carros y 'ls cotxes van sempre en la direcció que tenen per convenient.

Sostenim una numerosa guardia municipal, perque eviti aquestas inconveniencias y transgressions...

Pero la guardia municipal no es may en lo lloch ahont se cometen transgressions é inconveniencias.

¿S' ha de dir alguna cosa més encare pera deixar plenament demostrat que á Barcelona es á can Garlanda, que aquí paguém molt y no tenim res y que

aquesta ciutat es la capital més desballestada y divertida d' Europa y América?

MA'CIAS BONAFÉ.

CARTA ALS REYS

SONET

Deixéume en lo balcó que al carré dona,
del pis ahont habita ma padrina,
la nena mes hermosa y més divina
que passa pels carrers de Barcelona.

Té cara escultural, del tot es bona,
mon cor ¡ay! foll d' amor per ella trina.
¡La estimo, sí, la estimo!... S' endavina
¡si té per ulls, brillants!... ¡si es tan bufona!

Seré lo més ditxós de tots los homes,
¡oh Reys! si 'm regaleu la dona aquesta.
Lo nom que dú l' ignoro, no son bromas;
hont viu, tampoch ho sé, pero á sa cambra
no l' han d' aná á buscar, es cada festa
en una de las taulas de *La Alhambra*. (1)

SALVADOR BONAVÍA.

LLIBRES

L' ESTUDIANT DE LA GARROTXA, novela de costúms de JOSEPH BERGA.—Hi trobém á n' aquesta obra un idili que 's desarrolla en plena naturalesa olotina; los amors de la neboda de un rector de poble ab un estudiant del Seminari, y artista incipient, restaurador de altars y de capelles, que somía horas de felicitat, deixantselas escapar per curtetat de geni. Lo senzill argument está ben desarrollat y millor sentit. Lo Sr. Berga cultiva las arts plásticas: res te, donchs d' extrany, que ab la ploma sábiga pintar tan bé tipos y paissatjes del país ahont va naixer y ahont resideix habitualment. Ab lo séu llibre ha vingut á sumarse al esbart dels literats de la terra que si no obras de gran trascendencia, escriuen narracions molt agradosas é interessants que sols en llengua catalana poden tenir lo poderós atractiu que ofereixen.

Ilustran l' edició gran copia de dibuixos y apuntes deguts á artistas olotins, haventn'hi del mateix autor del llibre, de 'n J. Vayreda y del aventatjat escultor Sr. Blay.

LA FAMILIA DEL MAS DELS SALZERS, per Gayetà Vidal Valenciano.—Mes que una novela propiament dita, es la narració de un fet interessant, basat en las costúms jurídicas de la terra catalana. Lo Sr. Vidal obtingué anys enera ab aquesta obreta, escrita ab notable pulcritud, un premi en los Jochs Florals. L' empresa de la *Il·lustració catalana* al ferne una edició apart ha prestat un bon servey á las lletras catalanas y ha tributat un digne recort al malaguanyat autor de la narració, qual retrato de molta semblansa, ilustra la primera página del llibre.

VILLANUEVA Y GELTRÚ Y SU INSTITUTO BALAGUER.—*Narración de un viaje por FRANCISCO GRÁS Y ELÍAS*.—L' autor de aquest opúscul ens acompanya desde Barcelona á Vilanova, fentnos visitar quant de mes notable guarda aquesta hermosa vila y en especial lo Museo-Biblioteca legat á la mateixa per lo generós *Trovador de Montserrat*.—Animan la narració curiosas anécdotas y pormenors interessants, escrits ab un llenguatge exhuberant de expansió romántica.

AMÉRICA.—*Historia de su colonización, dominación é independencia*.—Tomo III.—La mort del eximi literat D. Joseph Coroleu, vingué á interrompre aquest interessant treball que dona á llum la casa Montaner y Simón. Confiada la seva terminació al expert publicista D. Manuel Aranda y Sanjuán, s' ha cenyit aquest al plan primitiu del autor, y ha tingut en compte 'ls séus apuntes, gracias á lo qual l' obra no ha perdut l' unitat de criteri, ni la riquesa de datos que ofereix á la consideració dels lectors. Com totas las

(1) Café.

produccions que surten de aquella acreditada casa editorial está magníficament impresa y espléndidament ilustrada y enquadernada, formant un volúm digne de la Biblioteca de que forma part.

RATA SABIA.



PRINCIPAL

Una obra nova y deguda á un periodista, 'l Sr. Morano, director de *La Dinastia*: se titula *El mayor castigo*, y sembla inspirada en una producció estrangera. Té un caràcter melodramàtic molt marcat; no careix de situacions interessants; pero tampoch li faltan las corresponents inverosimilituts y convencionalismes. Ademés está escrita ab correcció.

Lo públich va aplaudirla, cridant al autor y als intérpretes á la escena.

* * *

La Srta. Cobeña se vejé molt aplaudida la nit del seu benefei, representant lo drama de 'n Feliu y Codina *Miel de la Alcarria*, que ella mateixa estrená en lo *Teatro de la Comedia* de Madrid.

Y 'l Sr. Cepillo celebrá també 'l seu, dimars, posant en

escena la comedia *Un inglés y un vizcaino*, que es la seva obra predilecta, de tal manera que son molts los que al veureli representar altres produccions se figuran veureli *Un inglés y un vizcaino*. Succeheix ab en Cepillo y aquesta obra lo que ab en Donato Giménez y D. Lucas del Cigaral: no hi ha medi de olvidarlos. Aquests personatjes constitueixen sino la seva creació única, la seva nota típica.

LICEO

En *Gli amanti di Teruel* obtingué un triunfo la Borelli, de tal manera que per ella únicament se pot dir que 's feu la festa.

Los demás intérpretes ó bé fluixos ó deficientes.

De manera que l' ópera no sigué en rigor *los amants*, sino *la amant*, y á falta de un bon Marcilla, lo públich s' encarrega de festejarla ab los seus aplausos.

* * *

La novetat lírica ha sigut la *Pepita Jimenez* del Albéniz.

Hem de confesar que l' obra, qu' es complicada, s' ha posat estant encare molt verda, sense que ni 'ls artistas ni l' orquesta, la dominessin per complert. Hem de confessar també que 'l públich no ha entrat encare dintre de aquella partitura, en la qual lo compositor no transigeix, mostrant una independència artística, que li val més l' admiració dels inteligents, que 'ls aplausos del profans y dels *dilettanti de cajón*.

Molt podriam dir sobre aquesta producció; pero 'ns falta l' espay, pera donar algún desarrollo á las nostras impresions. Hauriam de considerar la inmensa dificultat de traduhir á la música la novela de 'n Valera, de un caràcter més aviat psicológich qu' extern, dificultat que puja de punt

LOS EMBRASSOS DE LA RAMBLA



Si á don Cavieritu lo fessin arcalde no més per un día,

aquestos mil trastos que adornan la Rambla ¡qué aviat los treuria!

quan s'ha de tancar en un acte únic el desenvollop de uns amors que per sa naturalesa, dintre [de la novela, se desenvollop] ab suma lentitut, de grau en grau, fins arribar á l'explosió. Mes que l'assumpto en sí, aqueix desenvollop constituheix l'ánima de la novela; y aixó ni es del domini de l'art musical, ni es possible enquibirho en un sol acte.

De totes maneres, l'obra revela sempre las condicions excepcionals del Albéniz, sa valentia, sa independència. Lo públich li aplaudí las apassionadas frasses de un dels duos de tiple y tenor del primer quadro; y una hermosa pessa sinfónica-corejada, de carácter andalús y religiós, que serveix d'intermedi en la mutació de la escena.

L'èxit signé satisfactori; pero si la interpretació s'hagués confiat á artistes de mes talla, y sobre tot si l'obra hagués estat més madura d'ensaigs, no 'ns queda dupte que 'l triunfo del compositor hauria sigut verdaderament entusiasta.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Dimars va surtir de Barcelona en Navarro Reverter; y á pesar de tot, dimecres la *Societat Cervantes* anunciava á Romea una funció de gala dedicada al Excmo. Sr. Ministro de Hacienda. Podían haver dit: Lo Sr. Navarro Reverter hi assistirà per telégrafo.

Per aquesta nit está anunciat en aquest teatro l'estreno de un juguet del Sr. Marxuach, titulat *Una prometença*, y pel dimars pròxim el de la comedia *Trampas* del Sr. Rovira y Serra.

Al *Tivoli* dissapte, estreno de la nova ópera del mestre Espí, *Aurora*, ab decoracions noves.

A *Novedats* están ultimantse 'ls preparatius pera posar la magia de gran espectacle: *Urganda la desconocida*, fá molts anys no representada á Barcelona.

A *Catalunya*, anit, havia d'estrenarse la nova sarsueleta: *De vuelta del vivero*, de la qual ens ocuparem la senmana pròxima.

Y per fi, al *Teatro Granvia* s'inaugurá ahir dijous

una nova temporada de sarsuela, ab l'obra *El rey que rabió*.

Y no haventhi res més, que siga digne de consignarse, aquí faig punt final.

N. N. N.

CANSÓ DE REYS

Fá d'aixó dinou anys y 'm recorda com si fes quatre días tans sols.

En mon cap fantasiós hi bullian afans d'home y ensomnis de noy.

Sols tenia quinze anys; ja sentia germiná las pasions dins mon cor, pro dels llabis encare 'm brollavan de l'infancia las dolsas cansons.

Bo y cantant, de Nadal, una d'ellas vaig dormirme una nit ab dols son, somiant qu' en l'histórich estable convertit en un ros infantó era jo 'l nen á qui 'ls tres reys magos oferian incens, mirra y or.

Lo vell rey que l'incens me portava en los núvols va escriure mon nom, entre tant que adornava la gloria ab garlandas de llor lo meu front.

Ab lo rey que 'm portava la mirra una verge vingué d'ulls de foch que posant en mos llabis sos llabis en mon pit encengué 'l flam d'amor.

Y 'l ters rey que or brillant m'oferia va aixecarm' de las pallas, y ab goig la riquesa 'm prengué entre sos brassos transformantse en palau sumptuós la pobreta y humil establía, que á Jesús va servir de bressol.

Han passat divuyt anys; d' (aquell somni

no me 'n quedares mes que 'l recort s'han desfet com lo fum las ofrenas de riquesa, de gloria, y d'amor que van ferme en Betlém lós reys

(magos al donarme l'incens, mirra y or, y en Jesús convertit altra volta, ben clavat en la creu dels recorts, es avuy tot lo fel del calvari lo que tocan mos llabis tan sols.

JEPH DE JESPUS

Esquellots

Si 'n teníam de rahó la senmana passada, quan parlavam de l'inexplicable silenci del *Diluvi* á propòsit de l'última sessió celebrada pel Colegi de metjes de Barcelona!...

Sobre aquest punt, ja 's recordará qu' ell va aixecar la llebra... y no obstant, quan la llebra corria y era l'hora d'empaytarla, 'ls cassadors del *Diluvi* van fer alto 'l foch.

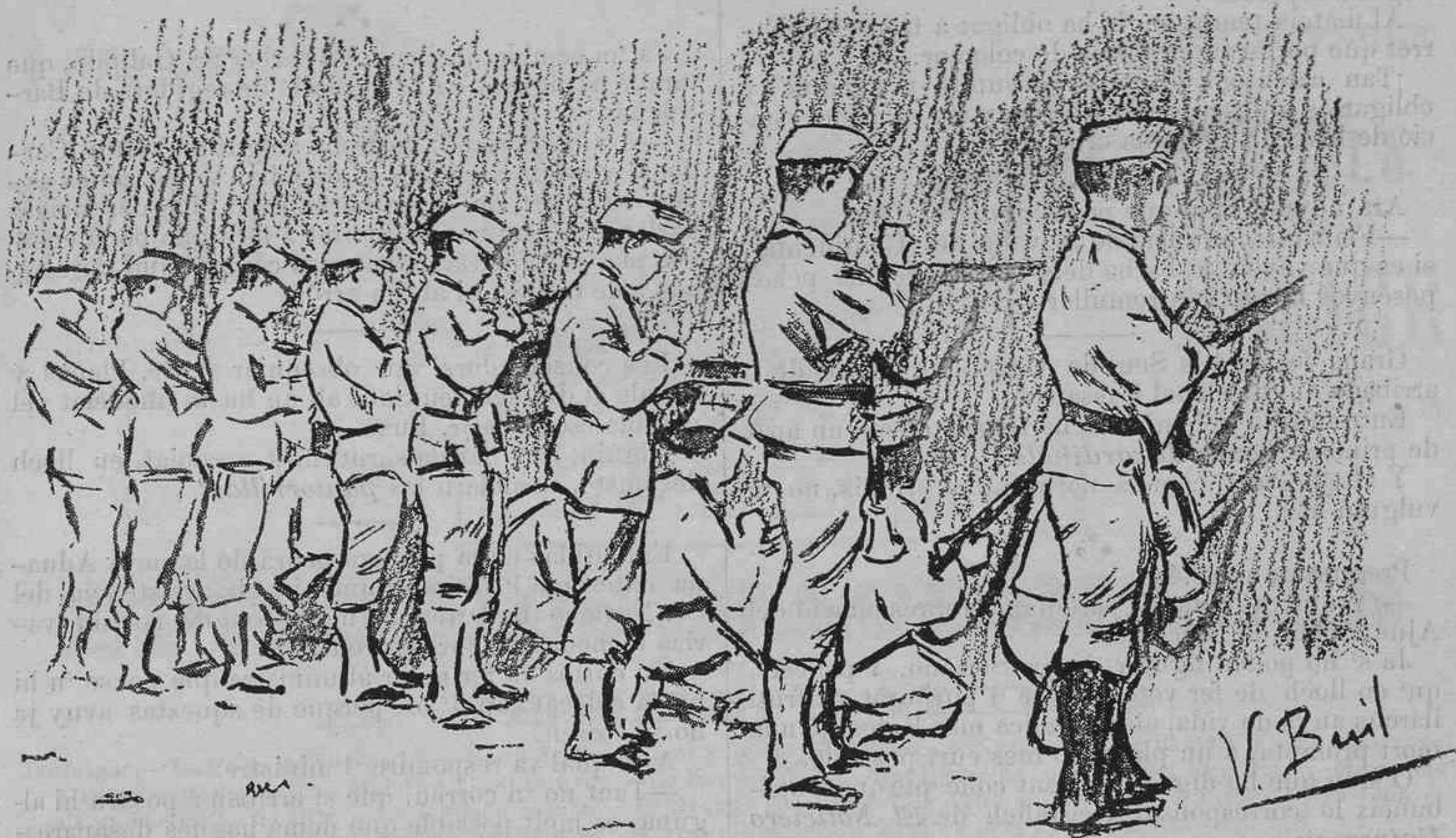
¿Será perque 'l metje que va combatre ab energia y á cara descuberta l'abusiva imposició dels funerals es una persona de l'especial predilecció de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, y per lo tant está

A PUNT DE MARXA



—Vaya, mujer, no me vengas con lloros... Bastantes hay en Cuba, segun dicen.

EXERCICIS PREPARATORIS



Practicantse en tirar al *blanco*... per després poguer tirar al *negro*.

excomunicada pels pontífics y pels escoláns del *Diluvi*?

Nosaltres eram prou mansos pera créureho aixís, pero per lo vist anavam completament equivocats.

O sino jutjin vostés mateixos.

* *

La momentánea suspensió de hostilitats del *Diluvi* l' explicá 'l *Diari del Comers* en un comunicat insert en lo número del día 5 del corrent, que per la seva gravetat recomanem á la premsa y al públich, tant mes, quan fins ara cap periódich s' ha fet eco de certs conceptes que afectan al prestigi y al bon nom del periodisme barceloní.

Serveixinse enterarse del següent párrafo:

«No por esto se arredró *El Diluvio*: la memorable sesión del Colegio principiá á las nueve y media del día 30 y terminó á las cinco de la mañana del 31 del pasado Diciembre. Transcurridas pocas horas ó sea en la tarde del mismo día, presentóse en el domicilio del Dr. D. Joaquín Bonet, presidente del Colegio de Médicos de Barcelona, el redactor del diario *El Diluvio*, señor Piñol, anunciándole que dicha publicación se había propuesto emprender contra él una activa campaña y que se lo advertía por si deseaba hacer los trabajos necesarios para que se desistiese de la misma, añadiendo dicho señor en el transcurso de la conversación que tan sólo disfrutaba de 1,000 pesetas anuales y dándole á entender de una manera bien clara que su situación económica no era muy desahogada.»

¿S' han enterat?

* *

No sé per quín motiu després de llegir aquest párrafo, se me 'n vé á flor de llabi, aquella coneguda cansó francesa, lletra de Víctor Hugo y música de Gounod, en la qual hi figuran los següents versos:

«*Chantez, chantez ma belle;
chantez, chantez toujours.*»

* *

Passada la primera impresió traduhida per un cant tan armoniós, giro la vista alrededor, reflexiono y dich:

Primer: que no se sab que 'l *Diluvi* haja aumentat lo sou miserable de mil pessetas anuals que disfruta 'l senyor Piñol, en recompensa á la seva diligencia en fer certas visitas tan *interessants* com la que va girar al domicili del Doctor Bonet.

Segon: que no se sab tampoch que 'l Sr. Piñol, després de las gravíssimas insinuacions consignadas en lo remittit del *Diari del Comers*, haja deixat de formar part de la redacció del *Diluvi*.

Y tercer que 'l *Diluvi*, en los moments en que escrich aquestas ratllas, no ha fet mérit, ni per desmentirho, ni per confirmarho, del remittit en qüestió.

¿Es que no se 'n havia enterat encare?

Donchs ja no podrá dir lo mateix en lo successiu, desde 'l moment que *LA ESQUELLA* s' ha permés esqueixarli la grúa.

Ja que tant li agradan los *piryols*, aquí 'n té un de bó, de gran tamanyo y de l' atmetlla amarga. A veure si se l' empassa.

Lo que dihém en l' esquellot que precedeix no implica la mes mínima modificació en lo nostre criteri respecte al acort pres per sorpresa pel Doctor Bonet y demás companys que l' han elevat á la presidencia del Colegi de Metjes de Barcelona.

Hem censurat y censurarem sempre la imposició de funerals á expensas del Colegi, per anti-reglamentaria y atentatoria á la conciencia lliure dels professors de la Facultat.

No creyém que 'l nou Colegi puga alcansar gran robustés, forsanlo á respirar desde un principi aquests ayres inficionats de moixigatería, de hipocresía y de materialisme disfressat de religiós, ja que per molts tot consisteix en seguir la corrent pera fer en ella bona pesca de visitas y consultas.

L' amor á la ciencia y la sinceritat de conciencia serán sempre 'ls atributs mes dignes de la classe métrica.

Aquells dos kioskos de la Plassa de Catalunya que 'n formaven un de sol, han sigut objecte de la deguda separació.

Al mateix temps se 'ls ha obligat á treures lo barret que portaven en forma de colomar.

¡Tan calentons qu' estaven units y cuberts, y obligarlos á descobrirse y á separarse en plena estació de hivern!... ¡Quína crueltat!...

Ara no mes falta que poguém dir:

—Flamants anuncis de la valla del Continental, si es que veyeu la barba dels vostres vehins pelar, poseuvos la vostra á remullar.

Grans festas á la Seu de Urgell, ab motiu de l' arribada del Cardenal Cassanyas.

Entre altrás solemnitats ha tingut efecte un ápat de primera: *bocati di cardinale*.

Y als postres, com es natural, de brindis, no 'n vulguin mes.

Preguntarán vostés:

—¿Y quí va portar la paraula en representació del Ajuntament de Barcelona?

Ja s' ho poden figurar: lo Sr. Soriano. Y per cert, qu' en lloch de fer vots perque 'l purpurat disfruti llarchs anys de vida, ab una mica mes li desitja una mort prompta, á un plasso lo mes curt possible.

O sino que ho diga 'l següent concepte que li atribueix lo corresponsal telegráfic de *El Noticiero Universal*:

«Agregó el orador (el Sr. Soriano) que confia en que antes de mucho el retrato del Cardenal Casañas figurará en la Galería de catalanes ilustres al lado de San Raimundo y el Canónigo Clarís.»

Es aixís qu' en la citada galería no hi figuran sino 'ls catalans ilustres després de morts, *ergo*....

Ja 'm sembla que sento al barber Sr. Galindo, que també ha figurat en la comissió de regidors de Barcelona:

—Amich Soriano: vosté ha volgut afeytar al Cardenal y ab un xich mes el degolla. Vosté no es expert en l' art de la barbería. Si m' hagués deixat parlar á mí, m' hauría limitat á ferli una bona ensabonada, y l' hauría deixat mes content que un company de consistori ab un arrós.

Los conservadors van obsequiar al Sr. Planas y Casals el día del seu Sant ab un busto modelat pel notable escultor Sr. Fuxá.

Diguin: ¿no hauría sigut mes apropiat, en lloch del busto, modelarli las *pantorrillas*?

Embutidas en la primera pedra de la nova Aduana enterrada l' últim diumenje ab assistencia del Sr. Navarro Reverter, hi havia com de costum varias monedas de curs corrent.

Un curiós va fer notar al ministre que no se 'n hi havia colocat cap d' or, perque de aquestas avuy ja no 'n corren.

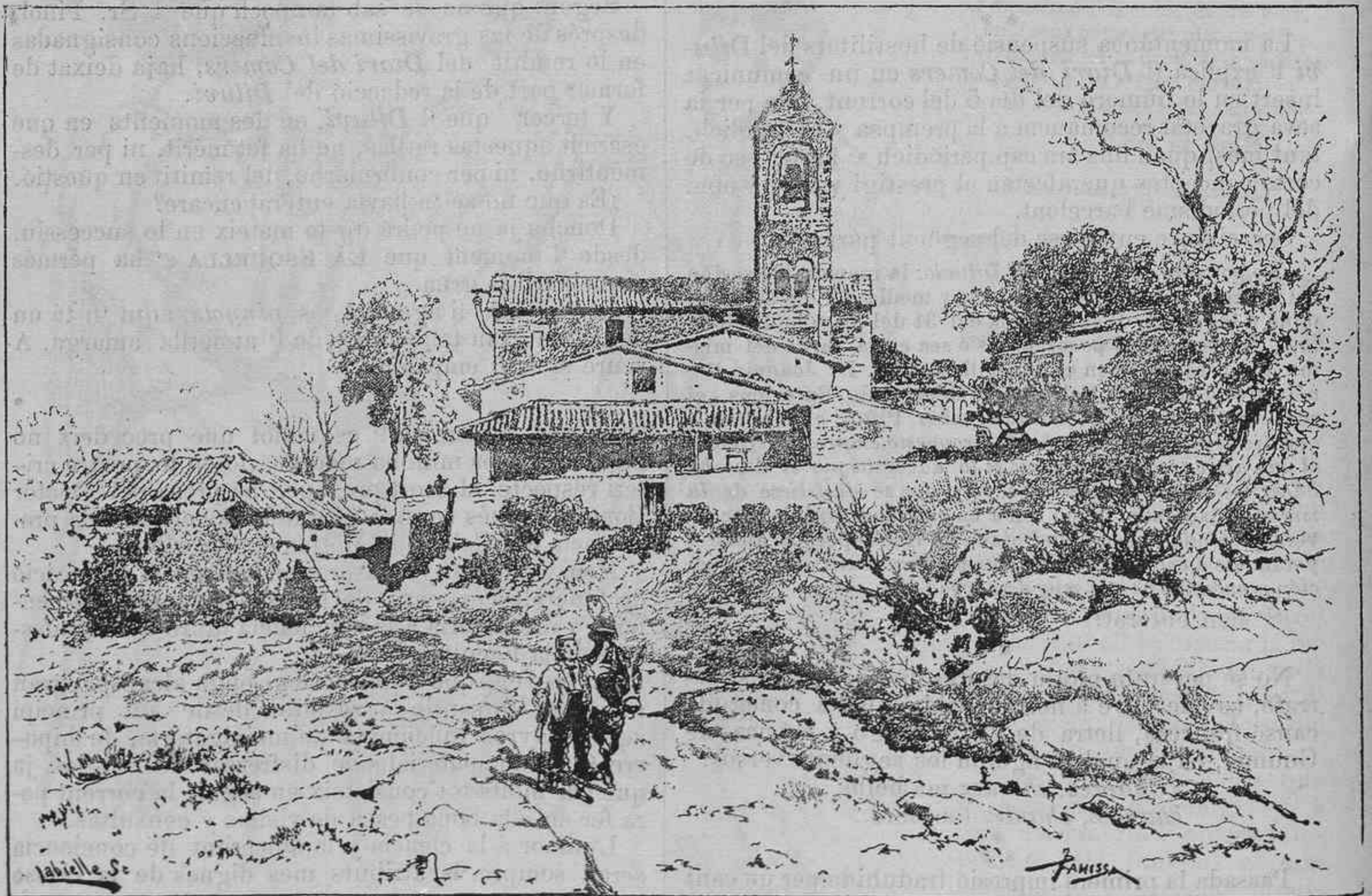
A lo qual va respondre 'l ministre:

—Tant no 'n corren, que si arriban á posarn'hi alguna, es molt possible que demá hagués desaparecut hasta la pedra.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

CATALUNYA PINTORESCA (per J. PAHISSA.)



Tabernolas (Alrededors de Vich.)

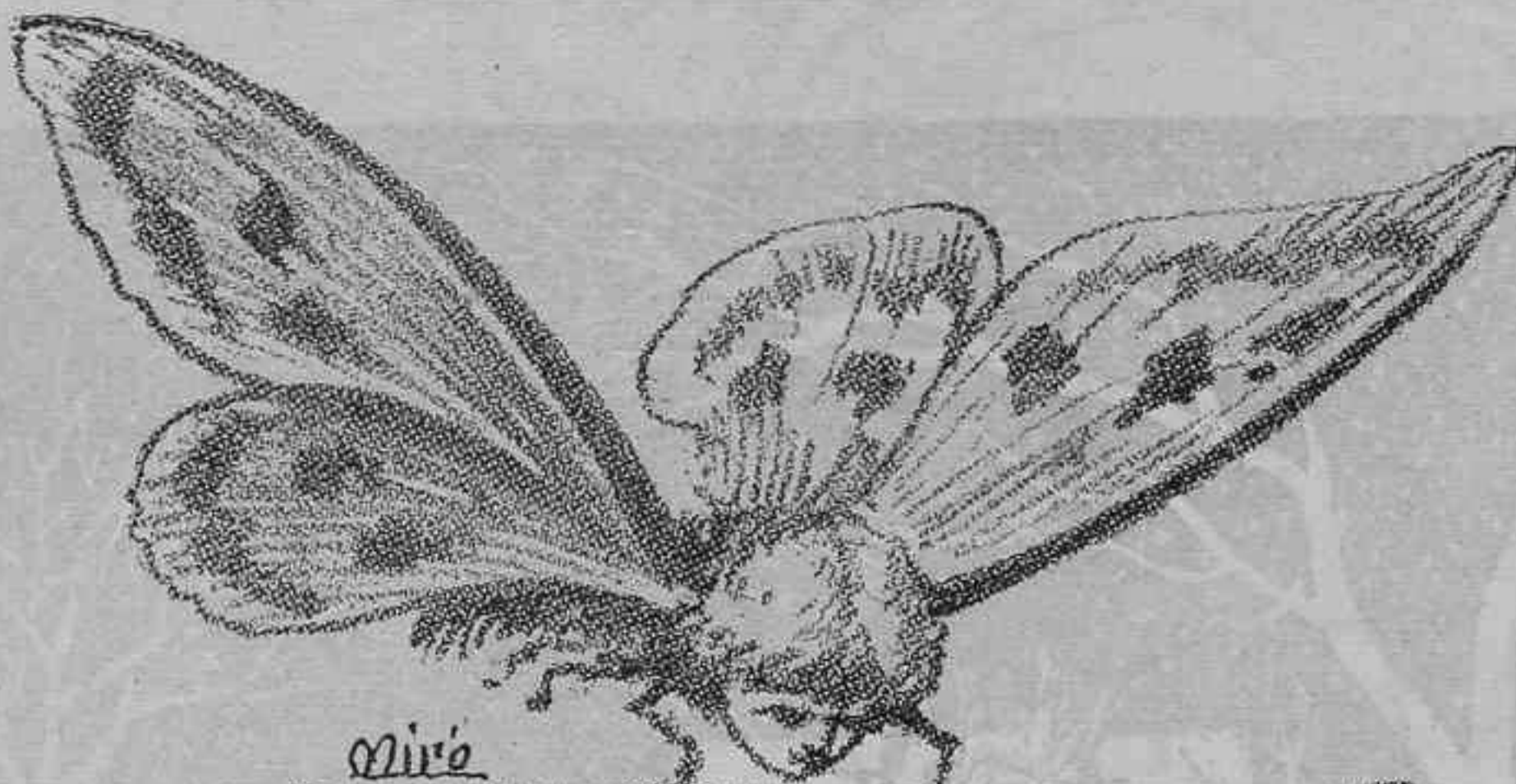
ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

B. PÉREZ GALDÓS

HALMA

— Un tomo 8.º —

Ptas. 3



LOPEZ: Editor

JULIO VERNE

LA ISLA DE HÉLICE

3 cuadernos Ptas. 3



EPISODIOS NACIONALES

DE

B. PÉREZ GALDÓS

Trafalgar.—La Corte de Carlos IV.—El 19 de Marzo y el 2 de Mayo.—Bailén.—Napoleón en Chamartín.—Zaragoza.—Gerona.—Cádiz.—Juan Martín el Empecinado.—La batalla de les Arapiles.—El equipaje del Rey José.—Memorias de un cortesano de 1815.—La segunda casaca.—El Grande Oriente.—7 de Julio.—Los cien mil hijos de San Luis.—El Terror de 1824.—Un voluntario realista.—Los Apostólicos.—Un faccioso más y algunos frailes menos.

Son 20 tomos á DOS pesetas tomo.

Alfonso Karr

CLOVIS GOSSELIN

Un tomo 16.º Ptas. 2'50.

Salvador Rueda

FORNOS

Poema en 6 cantos

Precio 1 peseta.

Sanmartin y Aguirre

JAGANTS Y NANOS

Precio 3 pesetas.

Tapas ab planxas dauradas per enquadernar
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Preu: 1'50 pessetas.



Dentro pocos días aparecerán

los tomos 35 y 36 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

CUYAS OBRAS SON

Tomo 35. FABULAS, por D. José Estremera.

Tomo 36. NOVELAS CORTAS, por D.ª Emilia Pardo Bazán.

Frederich Soler (Serafi Pitarra)

SINGLOTS POÉTICHS

12 obras ilustradas ab profusió

SERIE PRIMERA

Un tomo octau Ptas. 6.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

EMBAIXADORAS DEL HIVERN (per R. Miró.)



—¿No vé 'l fret? Es igual, no 'ns hi amohiném:
nosaltras entre tant l' anunciarem.